

3 din., četrt leta 10 din. izven jugoslavije.
Čelo leto 120 din. Inerati ali oznanila se
računajo po dogovoru; pri večkratnem
prepiranju primeren popust. Upravništvo
sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113.

3. RAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprte reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

108. števil.

Maribor, dne 24. septembra 1928.

Letnik XV.

Složna proticentralistična opozicija.

Seja predstavnikov SLS, HRSS in JMO, ki se je vršila pred otvoritvijo jesenske parlamentarne sezone v Zagrebu, je bila po svojem zaključku hudo presenečenje za radikalno vladno, kakor tudi za demokrate, ki so znali toliko pripovedovati, da je federalistični blok popolnoma razbit. Radikalna vlada je v težkem položaju, ker ima z džemijetom in Nemci samo 130 poslancev in mora to »večino« odplačevati z reelnimi koncesijami Turkom in Nemcem. Če bodo demokrate izvajali zagroženo strogo opozicijo, potem se lahko zgodi, da pride vlada še to jesen v hudo krizo. Z razkolom federalističnega bloka gotovo niso radikali toliko računali, kot pa demokrate. Kakor vedno, tako so tudi o tem razkolu demokrate največ pisali in imajo sedaj tudi glavni delež velike blamaže.

Proticentralistična opozicija nastopa v popolni slogi, ob kateri posebno žarko odseva velika razcepljenost in razdvojenost v demokratskih vrstah. Radikali imajo popolnoma prav, ko trdijo, da demokratska stranka danes niti one moči ne predstavlja, ki bi odgovarjala številu njenih poslancev. Spori med Davidovičevim in Pribevičevim strujo so ostrejši kot kdaj poprej. Demokrate še niso preboleli občutnega poraza pri občinskih volitvah in Davidovičevi pristaši očitajo sedaj Pribevičevim, da so se preveč uklanjali radikalom, odstopali od začrtane strankne smeri ter tako zakrivali vse zadnje neuspehe. Za strogo opozicijo proti radikalni vladi v parlamentu so Davidovičevi pristaši, ker bi se pa ta opozicija v mnogih ozirih krila z zahtevami in nastopi proticentralistične opozicije, zato ji seveda Pribevičeva smer nasprotuje. Pribevičevim ljudem bi bilo ljubše, če bi kdo predlagal in če bi se dalo iti zopet v vlado. O tem pa Davidovičevi pristaši nočejo ničesar slišati in radikali seveda tudi ne. Tudi na tem bo mnogo resnice, da snuje nekaj demokratskih poslancev iz južne Srbije posebno makedonsko stranko.

Sklep Zagrebske seje, da se složno in krepko nadaljuje akcija proti sedanemu beograjskemu režimu, je napravil najboljši vtis v hrvatskih krogih. »Obzorje« je pred nekaj dnevi napisal med drugim sledeče: »Na podlagi poročil iz Zagreba so radikali računali, da bo Radič razvil v Londonu protidržavno propagando, ki je ne bo mogel odobravati niti dr. Korošec in niti dr. Spaho. Posledica bi bila, da pride med temi skupinami do nesoglasja doma. Zato so radikali z veliko pozornostjo motrili vsak korak dr. Korošca in so upali, da se bo današnji sestanek končal s prelomom med temi tremi strankami, nakar bi dobila dr. Korošec in dr. Spaho svobodne roke za nova pogajanja v parlamentu. Iz poročila o poteku sestanka med HRSS, SLS in JMO pa je razvidno, da sodelovanje imenovanih strank ni preprečilo niti Radičeva pot v London in da tudi dr. Korošec ni voljan še enkrat se pogajati in vdrugič podpirati kakšen »Markov protokol.« Čeprav imata stranki dr. Korošca in dr. Spaha drugačen program, kakor HRSS, vendar te razlike niso nikaka ovira za skupen nastop v obrambi proti Beogradu.«

Poročila iz Zagreba so »lifrovali« plačani elementi, ki so v veliki vni svojim gospodarjem pač to poročali, kar oni najrajši slišijo in tako so nastala po beograjskih vladnih listih najprej dolga senzacionalna poročila o sporih in razdori med SLS, HRSS in JMO, sedaj pa velika blamaža. Pa tega so v Beogradu itak že vajeni in ob prvi priliki si bodo dali zopet kaj poročati, kar se bo pozneje izkazalo kot neresnično. Za sedaj ostanejo režimu še sanje in nade novih strank. Pa tudi to slabo kaže v stvarnem in moralnem oziru. Javnost je prenesla že toliko plohe najfantastičnejših novosti, da se ne da več zbežati in da vsako novico sprejme v gotovosti, da se bo prejkoprej izkazala kot neresnična. Kako šibke so nade o novih strankah v stvarnem oziru, nam kaže slučaj dr. Šurmina. Ta je kot član Hrvatske zajednice na svojo roko nekaj razgovarjal z beograjskimi politiki najprej informativno, potem pa se je dal vplesti tudi v beograjske kombinacije o nekem novem hrvatskem pokretu. Zajedničarski odbor se s tem ni strinjal in dr. Šurmin je odložil vsa častna mesta, ki jih je imel v Zajednici.

Za nove stranke ni med ljudstvom nobene potrebe in nobenega zanimanja. Kdor se ogreva za centralizem, tega že kar čakajo radikali in demokrate, oni pa, ki vidijo in občutijo pogubonosne posledice centralizma, pa ne nasedajo danes nobeni prevari in ni tako dobro prikrita centralizma, da ga ne bi spoznali. Predstavniki proticentralistične opozicije imajo popolno zaupanje in zaslombo med svojim ljudstvom in to še posebno radi tega, ker je ta opozicija, sestojeca iz več strank, trdna in složna v obrambi proti Beogradu, dočim se centralisti in centralizatorji v sebičnih in izkoriščevalnih nakanah vedno trgajo med seboj. Kjer ni morale, tam tudi ni sloge.

Politični položaj.

Iz skupščine. Na prvi skupščinski seji je bila sprejeta nujnost interpelacije g. Ljube Davidoviča o reškem vprašanju in med velikim hrupom se je čulo mnogo ostrih klicov proti vladi, ki to vprašanje prikrito in samovoljno obravnava. Vladi se tudi silno mudi, da bi se še kakim 30 poslancem hrvatskega bloka odvzela poslaniška imuniteta. Na seji finančnega odbora se je vršila podrobna razprava o dvanajstinih. Poslanci opozicije, izvzemši demokrate, so ostro kritizirali vladni predlog in opozarjali na velike krivice, ki jih vlada dela v svojem predlogu. Vladni predlog vsebuje kredite in podpore za 90 odst. samo za srbijanske kraje. Slovenski poslanci so ostro očitali vladi, da vodi samoradikalno, strankarsko, srbijansko politiko. Vsled teh očitaj je bil finančni minister dr. Stojadinović v veliki zadregi ter je odkrito priznal, da ima popolnoma vezane roke. V dvanajstinih je določen kredit za zgradbo medicinske fakultete v Beogradu. Poslanec Jugoslov. kluba dr. Kulovec je izjavil, da nima nič proti temu kreditu, zahteval je pa, da tudi ljubljanski medicinski fakulteti dajo potreben kredit za zgradbo instituta. Dr. Stojadinović je izjavil, da se bo potrudil, da se tudi za ljubljansko fakulteto dajo krediti. Priznal je pa, da ne ve, če bo svojo zahtevo prodr. Zavzel se pa bo za to zadevo. Poslanec Žebot je govoril o avtomatični telefonski centrali v Ljubljani in Mariboru, zahteval je, da se to čimprej izvrši. Zahteval je dalje, da se dovolijo krediti za nujno potrebno regulacijo Drave. Predlagal je, da se členi o kreditih za gradbeno ministrstvo odstavijo z dnevnega reda, dokler ne poroča minister za javne zgradbe. Ta predlog je bil sprejet. Poslanec Žebot je dalje zahteval, da se dovolijo krediti za bolnišnice v Sloveniji. Za danes je napovedana seja s programom: Določitev dnevnega reda. To se tolmači tako, da vlada namerava zavleči zasedanje parlamenta, da ji ni treba odgovarjati na interpelacijo o reškem vprašanju. Vlada misli spraviti pod streho dvanajstine v torek in sredo in nato pa seje odgoditi do 20. oktobra. V tem slučaju bi vladni odgovor odpadel, ker od 20. oktobra dalje izgube vse interpelacije svojo veljavo in bi se tako vlada izognila odgovoru. V opozicijskih krogih se to ostro obsoja.

Reka in beograjska vlada. Pariški listi poročajo po svojih beograjskih dopisnikih, da so se v pogajanjih za Reko med beograjsko in italijansko vlado dosegli sledeče sporazmune točke: 1. Aneksija Reke in njene okolice po Italiji. Za to bi Italija priznala suvereniteto Jugoslavije na baroško lukko in Delto. 2. Med Italijo in Jugoslavijo bi se v Sloveniji izvršila korektura meje v korist Jugoslavije in bi se ustvarila za Jugoslavijo svobodna cona v reški lukki. 3. Takoj bi se sklenila med obema državama trgovinska pogodba, ki bi uredila gospodarske in trgovinske odnose med Italijo in Jugoslavijo. 4. Sklenila bi se politična in vojaška pogodba, po kateri bi se ustvarilo sodelovanje Italije in Jugoslavije na Balkanu in v Srednji Evropi. Ta pogodba bi ostala tajna in bi tudi določila, da Jugoslavija na Jadranu ne sme imeti vojnega brodovja. Koliko odgovarjajo te točke resnici v celoti, se še ne da ugotoviti, glavno in res bo pa to, da Beograd Italiji priznava in prepušča Reko. To se da sklepati tudi iz potrjene vesti, da se sestane Pašić in Mussolini prve dni oktobra v Benetkah. Tam se domenita tudi glede formalnosti, tičočih se obiska kralja Aleksandra I. v Rimu in protiobiska italijanskega kralja v Beogradu. Se misli že na tak obisk, ki je najvišji izraz prijateljstva med dvema državama, potem mora reško vprašanje biti že rešeno in ni razumljivo, zakaj režimsko časopisje piše sploh o kakšni napetosti med našo vlado in Italijo. Nasprotno, prijateljstvo mora biti izredno, veliko, če bomo imeli priliko pozdraviti v naši državi kralja Viktorja Emanuela in morebiti celo gospoda Mussolinija. Beograjska vlada že ve, kaj dela.

Pokrajinski guvernerji. Vlada se že dalje časa pripravljala, da »očisti« po prečanskih krajih tudi policije ter jo nadomesti z žandarmerijo, v kateri bodo pa seve po dosedaj dovolj razvidnih nazorih režima prav kmalu samo Srbi. Po zadnjih poročilih iz Beograda dobi vsako večje mesto — kakor Sarajevo, Zagreb, Ljubljana — še posebnega vojaškega poveljnika v činu kakega polkovnika ali generala, ki bo poleg vojaških zadev vodil tudi varnostne in policijske zadeve. Naslov tega komandanta bo »guverner. Tako bo dobila beograjska teorija o prizajedinjenih krajih ali prilasčenih pokrajinah še vidno obiležje v vladni guvernerjev menda po vzoru nekdanje Avstrije, ki je postavljala tudi guverneje po zasedanih Srbiji in Črnigori.

Preokret političnega življenja v Dalmaciji. Še pred kratkim časom je bila Dalmacija glavno oporišče prečanskih demokratov. Iz Dalmacije se je začelo širiti po fašistovskem vzoru orjunaško gibanje, ki so ga demokrate kaj spretno izrabili za svojo korist. Po umiku demokratov iz vlade, so menili radikali, da je prišel ugoden čas za pridobitev Dalmacije. Začeli so delati s silno

propagando ter se niso bali nikakih žrtv, samo da pridobijo prebivalstvo za radikali. Toda radikali so se v svojih računih ušli. Dalmatinci so se že dovolj nagledali radikalno-demokratske korupcije, pa so se raje vrgli na blokaško stran. Ze ob zadnjih volitvah so separatisti dobili v Dalmaciji skoro večino mandatov, sedaj pa je protirežimsko gibanje že tako razširjeno, da lahko računa pri prihodnjih volitvah na uspeh samo še kaka separatistična stranka. Tudi v mestih, ki so bila najbolj orjunaška v celi državi, kakor n. pr. Split, se je izvršil popolni politični preobrat. V Splitu se še do nedavnega časa niso smele javno razobesiti hrvatske zastave, toda danes Split pri vsaki manifestaciji javno izpoveduje svoj hrvatski značaj. Ta preokret po mestih je nastal vsled preganjanja Hrvatov ter podpiranja režimovcev od stran vlade. Zlasti Orjuna je precej pripomogla k temu, ker so se v njenih vrstah zbiral, slično kakor pri nas, ljudje najtemnejše preteklosti, bivši najhujši italijanaši in slično. To dejstvo je potem vse treznejše ljudi odvrnilo od njenih vrst. Slaba državna uprava in korupcija v vseh panogah, partizanstvo in nasilje so jih pa privedle do tega, da pričakujejo edino rešitev iz sedanega slabega položaja od strani federalistov.

Cenzura angleške pošte. Radič pridno pošilja poročila iz Anglije in kakor poroča zagrebski »Hrvat«, je prišla vlada na srečno misel, pobijati Radičeva akcija s pisemsko cenzuro. Cenzurirati je namreč začela vso pošto, ki je naslovljena za London, ali pa ki iz Londona prihaja. Na ta način misli preprečiti Radičeva poročila in vse drugo, kar neugodnega prihaja iz Anglije za beograjski režim.

Po svetu.

Pred preobratom v Bolgariji. Vest o vstaji bolgarskih zemljoradnikov in delavcev proti vladi, ki so se že dementirale, se sedaj zopet z večjo gotovostjo širijo. Po celi Bolgariji je izbruhnil štrajk železničarjev, poštarjev in telegrafistov. To je bil začetek vstajnega gibanja. Baje so velike kmetске in delavske mase pod orožjem in bijejo po raznih mestih hude boje z vladnimi četami ter so dosegle v večjih bojih tudi zmage, zlasti radi tega, ker tudi vojaštvo prestopa na zemljoradniško stran. Begunci, ki so pribežali pred makedonskimi komiti na naše ozemlje, zatrjujejo, da se je v Bolgarijo vrnil bivši minister Stambolijskijev vladni Obov in da on vodi celo vstajno gibanje. Vsa poročila je pa težko kontrolirati, ker deloma vlada, deloma pa nasprotniki ovirajo poročevanje.

Otvoritev irskega parlamenta. Dne 20. t. m. je bil odprt novi irski parlament v Dublinu. Otvoritev se je vršila popolnoma mirno, do incidentov ni prišlo. Republikanci, 41 po številu, od katerih se pa nahaja še 33 v zaporu, se niso udeležili prvega zasedanja, ker nočejo položiti prisige.

»Suhi« režim v Ameriki. Tako težko pričakovane dobre posledice »suhega« režima v Ameriki se nikakor nočejo pokazati. Nasprotno, prepoved pitja alkoholnih pijač je imela to posledico, da so Amerikanci začeli še bolj piti, seveda bolj na skrivnem, da jih ne dobe v roke vladni agenti, ki silno strogo kaznujejo vse pijance. Tudi v politiki se že pojavljajo nasprotniki alkoholne prepovedi, ki skušajo to izrabiti v politične uspehe, da bodo izposlovali ukinitve »suhega« režima. Tako je te dni imel senator James Wadsworth senzacionalen govor proti prohibiciji, v katerem je našteval slabe lastnosti »suhe« Amerike. Po njegovi trditvi se ve v Ameriki še nikdar ni toliko žganja popilo, kakor danes. Po prej so Amerikanci pili samo vino in pivo, sedaj pa pijejo samo žganje, ki se lažje producira, kakor pa vino ali pivo. Razen tega se je silno razširilo fihotapstvo z alkoholom. Fihotapci se dobe tudi v najvišjih krogih in nekateri zaslužijo s tem bajeslovne svote. Zelo pogubonosno vpliva na ljudi uživanje žganja, ki ga prodajajo razni fihotapci, ker je tako žganje fabricirano iz različnih snovi in večkrat zelo strupeno, tako da je že mnogo ljudi umrlo vsled uživanja istega. Senator je zastopal stališče, da se naj dovoli pitje vina in piva, pa bo žganje popolnoma izginilo in z njim tudi slabe posledice.

Novi potresi. Seizmografi na potresnih postajah Srednje Evrope so te dni zopet zabeležili več slučajev potresov. Prišla so poročila iz Amerike, Indije, Sicilije, Malte in Francije, da se je v resnici v teh krajih občutil precej močen potres, ki pa ni napravil posebne škode. Čudno, da se zemlja po japonski katastrofi ne more umiriti. Če smemo verjeti izjavam ameriških učenjakov, nas čakajov bližnjem času še strašne katastrofe, ki bodo popolnoma preobrazile zemeljsko površje. Toda te izjave so preveč ameriškega izvora, pa najbrž s temi katastrofami vsaj pri nas ne bo tako hudo.

408 km na uro. To bajeslovno brzino je dosegel ameriški poročnik Williams na letalu ipz Curtius. Moderna tehnika gre naprej s tako ogromnimi koraki, da nam prinaša vsak dan nova presenečenja.

Beleške.

Nekaj o zanesljivosti vladnih komisij. V nobeni državi ni menda toliko in raznih nepotrebnih komisij na delu kot pri nas. Kjerkoli je kaj državnega zasluga, tamkaj so na delu komisije. Največ komisij se pač suče krog vojnega plena, od katerega je še danes nekaj žalostnih preostankov. Nebroj atentatorjev bi lahko našli, ki so si napolnili svoje žepe z izkupičkom za vojni plen, ki je ostal kot državna last na macedonskih poljanah. Za plen se je posebno zanimalo vojno ministrstvo, ki je tudi vzpostavilo nebroj komisij, da ta plen pregledajo in zabeleži njegovo vrednost. Te komisije so bile na delu vsaka za se, a njihovi člani so čisto enostavno ropali državno imetje in delali dobre kupčije z vojnim plenom. Iz teh raznih komisij so se kuhale razne afere, a so jih po mogočnosti od zgoraj navzdol potlačili in potisnili v pozabljeno. Ker so pa začeli privatniki sami kar na svojo roko kupovati vojni plen in z njim trgovati brez višjega dovoljenja, je imenovalo vojno ministrstvo tri komisije, ki bi naj preiskovale te nečedeno zadevo. Prva komisija je ugotovila, da so vse prejšnje ropale državno last, druga je dognala, da je prva komisija lagala, tretja pa, da je bila zloraba državne lastnine mnogo večja, nego sta to beležili prvi dve komisiji. Država je sedaj oropana za okroglo 1 milijardo dinarjev. Pri vsem tem pa nikdo ne veruje oni tretji komisiji, ampak je gotovo dejstvo, da je državna blagajna opeharjena za mnogo več nego 1 milijardo.

V Beogradu je vse mogoče. Vsestranska poštenost državne policije bi morala biti baš v naši prestolici največja in brez madežev, a je ravno nasprotno resnica. Ne mini niti teden, da bi beograjsko časopisje ne razglašalo v svet kake policijske afere in zlorabe oblasti. Sedaj so odkrili pri beograjski policiji, kako so njeni posamezni člani kar na lastno pest po raznih rajonih iztirjevali globe in jih spravljali v svoj žep. Zopet drugi so proti privatni odškodnini protokole o globah porivali v arhive, ne da bi jih iztirjevali. O več policijskih organih v Beogradu je potrjeno, da so uganjali zgoraj omenjeni posel po več let čisto nemoteno. Več policijskih uradnikov je aretiranih in dokler ne bo ugotovljeno, za koliko so opeharili državo, ne bodo oblasti objavile njihovih imen. Uboge žrtve, kaj vse so morale plačevati tem policajem brez denarja.

Uniforma jim je vse — namreč sedanjemu režimu. Sedanji vrhovni oblastniki mislijo samo na to, kako bi državne uslužbe bolj pisano uniformirali in jim tako na zunaj pritiskali lesk zadovoljnosti. Mesto zvišanih plač in kruha so pripravljali dati ali nove kape, celo uniformo itd. Predvsem so uniformirali na novo najrevnejše in najbolj krušne in denarne podpore potrebne — železnizarje in redarje s pretnjo, kdo takoj ne smukne v novo uniformo, bo odpuščen in službe. In res, danes že vidimo na novo uniformirane železnizarje in policaje, ki pa praznih želodcev in še bolj praznih žepov, a v novi uniformi proklinjajo brezglavi režim.

Nekaj zanimivih postavk iz novega zakona o taksah.

Če že drugače ne moremo pohvaliti naše vlade, ji moramo vsaj priznati, da je naravnost ženijalna v iskanju novih bremen, ki jih vali na hrbet državljanov. Edino zrak se ni menda v blaženi SHS obdavčen, drugo pa že sigurno vse in to na tak zvit način, da mora davkoplačevalec od ene in isti stvari plačati še nebroj davkov, katerih število in imena ne ve že sama davčna oblast. Najmanj vsaka dva mesca predloži finančni minister narodni skupščini predlog o kakem novem davku. Za sedanje zasedanje parlamenta ima zopet nov davek pripravljen, namreč zakonski predlog o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o taksah in pristojbinah.

Nova izprememba tega zakona bo naravnost katastrofalno zadela vse državljane, posebno prečane. Tega novega davka se ne bo mogel izogniti nihče, ker ga novi zakon razteguje tako obširno, da ga ni mogoče obiti.

Fatalno je pri novem zakonu to, da so ga izdelali sami nestrokovnjaki. Sicer pri nas sploh ne moremo govoriti o strokovnjakih v vladi, toda ta bi vsaj za tako važen zakon, kot je ta, morala vprašati najprej za svet strokovnjake, ki razumejo vsaj nekaj najvažnejšega, ne pa, da ga kar postavi pred svojo glasovalno mašino v odboru in parlamentu, ki ga bo gotovo sprejel. Ta zakon ne bo tlačil namreč samo davkoplačevalcev, ampak tudi uradništvo, ki bo poverjeno s pobiranjem novega davka. Zakon je namreč tako nejasen, da ga ne bo razumel niti najbistrejši uradnik, toda za vsako nepravilno postopanje bo moral plačati silno visoke denarne kazni. Moremo si potem misliti, kake kolobocije bodo nastale pri izvajanju novega zakona. Uradniki bodo morali biti vsled visokih kazni, ki ogrožajo njihovo eksistenco še trdosrčnejši in rigoroznejši v vseh podrobnostih, kar bo zopet težko čutil davkoplačevalec.

Prinašamo par najbolj značilnih postavk iz novega zakona, da bo ljudem jasno, s kakršnim blagoslovom jih je zopet oblagodarila naša slavna radikalna vlada:

Tarif. postav. člena 1., ki določa za pogodbe o nakupu ali prodaji premičnin 2 odstotno, nepremičnin pa 6 odstot. takso, določa za cenitev mešano komisijo, ki bo po večini sestavljena iz državnih organov, predsedoval ji bo načelnik finančne uprave, torej odvisen uradnik, ki naj sodi v svoji zadevi. Če ta komisija do-

žene, da je zasebni udeleženec cenil prometno vrednost nepremičnine za več kakor 15 odst. niže kakor ta komisija, bo kaznovan razen z redno takso na višek vrednosti še na dvakratni iznos te takse in na poravnavo komisijjskih stroškov. Razen tega bosta kupec in prodajalec kaznovana z denarno globo od 100 do 50.000 D. Tako bodo interesirani privatniki izdani komisijam na milost in nemilost, ali pa bodo raje brez komisije prostovoljno priznali večjo vrednost pogodbenemu objektu, kakor mu jo sami prisojajo, ali kakor bi jo prisodila morda druga komisija. Tu se torej določa kazni za mnenje in ne za kako kaznjivo prikrivanje. Kdo pa more tu garantirati, da se ni morda zmotila komisija, ker je zasebnik mogoče ocenil pravilno, uradna komisija pa je v svoji odvisnosti in strahu cenila previsoko?

Hišne posestnike zlasti zadeva škandalozna 14. tarifna postavka, ki namerava dohodek hišnih posestnikov obdavčiti iz najemnin, kar bo izzvalo pri hišnih posestnikih vihar ogorčenja. Mesto da bi se hišni posestniki razbremenili in bi se tako povečala vsled pomanjkanja stanovanj gradbena podjetnost, bodo poleg obstoječega davka plačevali še nov davek v obliki taks. Vsak hišni posestnik bo moral imeti z najemnikom pismeno pogodbo — ki pri nas vsled poštenosti ni bila potrebna in zato ne običajna — na katero bo lepil takse, če pa pogodbe ne bo, se bo pa kolkovala priznanica o plačani zakupnini, seveda poleg takse za — priznanico. Če pa hišni posestnik ne bo imel ne pogodbe ne priznanice, se bo kaznoval s trikratnim iznosom neplačane takse za eno leto nazaj.

Tudi hoteli, restavracije, gostilne, kavarne, penziji itd. bodo v krajih z več kakor 2000 prebivalci osrečeni s takso za račune, ki bo znašala 0.20 D, v katero svrhu bo minister izdal monopolne obrazce.

Še večja nesmisel je zahteva, da se morajo za vsak prepis aktov, za vsak izpisek iz uradnih knjig, celo za vpogled vanje, za vsako potrditev in overitev predpisov navediti pismene vloge, seveda zato, da se more nanje »udariti« taksa. Kaj pa bodo storili srbski analfabeti, ki sami ne znajo pisati? Ta določba bi se mogla glede svoje umestnosti kosati samo še z določbo, da bo moral obtoženec plačati takso od 50 do 500 D. tudi če bo oproščen vsled nezadostnih dokazov. Za manjše krivice in škode itak nihče ne bo več hodil iskat k sodišče pravice, ker bodo takse znašale več kakor škoda, ki jo je imel.

Največjega obsojanja vredna pa je določba o taksah na šolska spričevala. Zlasti v prečanskih krajih, kjer je res šoloobveznost vseh otrok, bodo s tem prizadeti revnejši sloji, ki imajo po več otrok v šoli. Gorostasne so takse za akademske izpite, tako da bodo lahko obiskovali univerze samo sinovi najbogatejših rodbin. Sinovom revnih staršev, zlasti kmetijskih, pa naj bodo še tako nadarjeni, bo nadalje študiranje nemogoče, ker že sedaj komaj izhajajo. Potem bomo prišli tako daleč, kakor je sedaj Srbija, kjer tvorijo jedro inteligence sinovi beograjske porodice, pa je zato vsa gnala, dočim je naša zdrava, ker je vzeta iz kmetijskih vrst.

Navajamo tukaj takse, ki jih misli finančni minister udariti na šolska spričevala: Uvesti hoče takse za ljudskošolska spričevala 5 D, za nižje razrede srednjih šol 5 D, za višje razrede 10 D, istotako za strokovne šole, univerze bodo pa lahko pohajali samo še sinovi belgrajske porodice. Poleg manjših taks od 20 do 100 D bo moral akademik plačati za diplomu o položenem doktoratu 500 D, za doktorski izpit 500 D, za ponavljanje doktorskega izpita pa 1000 D.

Ti primeri nam jasno kažejo brezglavost, ki vlada v finančnem ministrstvu. Najboljši dokaz je za to določba, da more vlada takoj, ko se zakonski načrt predloži narodni skupščini, še preden bo sprejet, odrediti plačevanje taks, kakor jih določa načrt, in da bo imel zakon obvezno moč za nazaj do 1. septembra 1923, kar se na sploh zdi neizvršljivo. Finančni minister je tako naiven, da misli, da bo vsakdo naznanil, ker je od 1. septembra pa do časa, ko bo zakon razglašen v »Službeni hnovinah«, plačal premalo takso.

Boj, k bo divjal v parlamentu proti izvedbi tega zakona, bo gotovo hudi, toda glasovalna mašina vlade ga bo najbrž sprejela, ne računajoč, kako bo obremenila s tem državljane. In ko sprejet ta zakon ter njegov blagoslov izginil v radikalni kasi in žepih radikalnih ministrov, bo pa vlada prišla zopet s kakšnim zakonom o novih davkih. To imenujejo potem radikali saniranje države in skrb za državljane!

Dnevne novice.

Pogreb g. M. Kosa, župnika v Gornji Sv. Kungoti. Dne 23. t. m. se je vršil pogreb našega nad vse zaslužnega g. župnika ob obilni udeležbi duhovnikov (26) in domačih župljanov. Pogreb je vodil mil. g. stolni župnik Moravec od grada g. grofa Pacha, kjer je bil zadnji teden bolni g. župnik. V cerkvi je govoril rajnemu v slovo g. dr. Lukman. Pri agapi, ki se je vršila pri g. grofu Pachtu, se je nabralo pri navzočih duhovnih 300 din. za marihorsko Dijaško večerjo. Počivaj v miru, vrli in iskreni duhovnik!

Nekaj o oficirski šoli za rezervne oficirje v Sarajevu. O tej instituciji bi se dale pisati zanimive stvari, o katerih pa bi vsakdo dvomil, ako slučajno tega ne poskuša ravno na svoji lastni koži. Tudi tu spoznavajo slovenski in hrvaški fantje ono, kar naši bratje Srbi tako žele, t. j. Veliko Srbijo. Za slovensko petje jih opsujejo in kakor se je dne 3. avgusta dogodilo, da je dežurni oficir komandiral logorski straži »neka ove pr... Slovenace najure s kundacima u kasarnu, kad neču da pevaju srpski« in še mnogo sličnih ne ravno preveč le-

pih stvari. Če gre na raport, pa ne raportira »potpuno srpski, pravijo ti gospodje: »dodži onda kad naučiš potpuno srpski.« Tudi od strani pretežne večine Srbov-kolegov ne slišijo drugega kot kvante o političnih stvarih pa odgovor: »Sta čete vi Slovenaci i Hrvati, da razgovarate o državnim stvarima, kad ste robovi!« Knjige si morajo kupovati sami in slanejo vse ca 700 din. Najhuje pa se ravna z našimi fanti v bolnici, kjer sanitetni potpukovnik Dobrodoljac uganja z njimi razne pustolovščine. Prvič je v bolnici taka nesnaga, da se človeku želodec obrača. O zmenjavi posteljnega perila »nema govora.« Novodošli bolnik mora leči v onesnaženo posteljo, kvečjemu, če ima pare, da bakšiša bolničarja, dobi sveže. Izleči se v bolnici noben prečan ne, kadar mu postane brada dosti dolga, ga naženejo v komando ... itd. Radi hrane in obleke pa se ne more nikdo pritoževati, torej je vsaj tisto tako, da človek drugo malo lažje prenaša. Vsi pa odobravajo nastopanje Jugoslov. kluba, kajti sedaj uvidevajo, da naše ujedinjenje ni tako bratsko kot bi moralo biti in da je treba plačance beograjske čaršije nagnati, da se ne bodo Srbi, posebno novinarji-kolegi, norčevali iz njih. »Pa ima kod vas i ljudi, kojima nije žao beogr. para!« — Objavil bi več, pa je kolega, ki ima brata v glavnem tajništvu JDS v Ljubljani, obljubil, da bo vse popisal v »Jutru.« — Dosedaj še ni ... J. H.

Mesto policajev — orožništvo. Iz Beograda prihajajo vesti, da bodo v kratkem času ukinjene vse lokalne policijske straže in mesto teh pridejo orožniki, da bodo ščitili sigurnost ter oblast režima. V Zagrebu se je že zelo malo državne policije, ampak kot čuvaji javne varnosti so nastavljeni na polskušno odpušteni vojaki, seve, po večini sami čistokrvni Srbi. S časom bo po vseh mestih varstvena žandarmerija poskrbljena in načelovali jej bodo v bodoče častniki Srbi in s celim tem aparatom pa bodo razpolagali orožniški brigadirji. Ti orožniški brigadirji bodo podrejeni naravnost vojnemu ministru.

Francoski senator Béranger v Zagrebu. Kakor smo že zadnjič omenili, tudi Francija ne zaupa beograjski vladi in pred izplačilom obljubljenega 300 milijonskega posojila se hoče še sama prepričati o naših razmerah in pa glede kritja. Za isto posojilo se pa pogajajo tudi druge države in za to si bo finančni strokovnjak senator Béranger Jugoslavijo in druge države, ki tudi prosijo za posojilo, natančno ogledal, ker Francozi kot pametni ljudje hočejo vedeti, komu in na kaj dajo svoje milijončke. Naš finančni minister pa ni povabil gospoda senatorja najprej v Beograd ali pa samo v Beograd, ampak ga je dirigiral najprej v Zagreb. S tem je finančni minister priznal očitno, da je gospodarska moč države in kje je red in kje nered, kje zaupanje in kje nezaupanje. Senator Béranger je imel priložnost prepričati se na lastne oči o gospodarski moči Hrvatov, ki so mu drage volje dovolili vpogled v knjige hrvatskih denarnih zavodov, in če je pravičen, o čemur pri tako odlični osebi ni dvoma, bo svoji vladi tudi lahko poročal, da išče kredita ne na svoj, ampak na hrvatski, na slovenski in sploh na prečanski račun. Vprašanje je torej, če bodo hoteli dati Francozi svoj denar iz rok brez prečanskega podpisa, ker samo ta drži, beograjski je pa bolj za »konto dubiozo«.

Brezno ob Dravi. V petek, dne 21. septembra je bila na pokopališču v Breznu pokopana nepoznana utopljenka, mlada oseba, po obleki soditi iz boljših krogov. Deklico so potegnili iz Drave v občini Rudeči breg dne 19. septembra.

Za zagrebske visokošolce. Akademski menza se ne odpravi pred 15. oktobrom in še ni točno določeno, kedar, in tudi cene še niso določene. Prošnje za hrano naj pošilja na Odbor Centralne dijaške menze, Zagreb, Sajmište, s sledečimi prilogami: Indeks, spričevala o kolokvijih (vsaj 8 ur), oziroma spričevala o izpitih in ubožno spričevalo. Za stanovanje bo precejšen naval na Djački dom na Ilici 73, zato je treba vložiti prošnjo za stanovanje takoj in sicer zopet na Centralistično djačko menzo, Sajmište, z istimi prilogami kot za hrano. Obe prošnji je najbolje poslati naenkrat in priložiti re-tour-dopisnico za odgovor. Kdor ima vse priloge v redu, bo gotovo dobil ugodno rešitev, toda stanovanje je treba zasesti dne 1. oktobra, ali pa do tega časa vposlati na upravitelja Djačkoga doma, Zagreb, Ilica 73, najemnino za oktober, ker sama ugodna rešitev prošnje še ne jamči, da se bo tudi dobilo prostor. Vse fakultete imajo vpisovanje gd 1.—14. oktobra v rednem in potem do konca oktobra v izrednem roku. Predavanja na eksportni začno dne 3. novembra, na medicini in filozofiji 15. oktobra, na pravi in veterini okoli 20. oktobra in agronomiji in šumariji okoli 8. oktobra. Jugoslovansko katoliško akademsko društvo »Danica« v Zagrebu, Gundoličeva ulica 8-4.

Vojni lekarnar pred sodiščem. Že pred enim letom je pobegnil iz Osijeka vojni lekarnar Miodrag Mihajlovič. Sedaj po enem letu je zopet obiskal Osijek, a so ga aretirali ter predali garnizijskemu sodišču. Preiskali so njegovo zadevo, zaključili preiskavo in ga odposlali v Beograd, kjer ga bodo postavili pred oficirsko sodišče. Lekarnar je obtožen, da je kradel iz osješke garnizijske lekarne večje množine kinina ter druga zdravila in jih potem prodajal drugim osiješkim apotekarjem, pri katerih so našli ukradena zdravila in jih tudi odvzeli.

Letina na Hrvatskem. »Jutarnji list« prinaša poročila iz vseh krajev Hrvatske o letošnji letini. Vsa poročila govore jako ugodno zlasti za jesenske pridelke. Pšenica je letos na Hrvatskem jako slabo obrodila, izvzemši par okrajev v Moslavini, kjer so kmetje pridelali toliko pšenice, kakor malokatero leto. Zato so pa v teh okrajih dobili veliko manj koruze vsled jesenske suše, dočim se kmetje iz skoro vseh ostalih okrajev hva-

lijo z izborna letino koruze. Tudi fižola bodo hrvatski kmetje veliko pridelali. Nekateri veleposestniki bodo s fižolom, ki je zelo drag, zaslužili lepe milijone. Splošno veliko je bilo letos sena in detelje, da se letos ni treba kmetom bati pomanjkanja krme. Čudovito je to, da se obeta letos hrvatskim kmetom dobra vinska letina. Zlasti v Moslavini in Slavoniji bodo letos nabrali dobro vino, sicer ne tolike množine, kakor lani, vendar pa boljše kakovosti. Splošno so letos hrvatski kmetje zelo zadovoljni z letino.

Natečaj za barvotisk. Udruženje vojnih invalidov kraljevine SHS središnji odbor v Beogradu razpisuje pod št. 5501 od 15. septembra t. l. natečaj za tiskanje svojih diplom po že izdelanem načrtu pod sledečimi pogoji: 1. Izdelava diplom mora biti chromo-litografska, to je, da se mora original producirati v osmih barvah, tako, da iste popolnoma odgovarjajo originalu. — Načrt se sme detajlno izpopolniti. 2. Potreben tekst bo treba postaviti v cirilici in latinici in dotični stavek predložiti na vpogled in odobrenje za reprodukcijo. 3. Format papirja mora biti v velikosti 45 krat 63 cm, tisk pa se mora izvesti tako, da bo okoli roba papirja 4 cm praznega prostora. 4. Papir mora biti brez celuloze in ne sme biti lažji od 45 g pri komadu. 5. Prvi odtis (korektura) mora biti odobren za tiskanje od strani Udruženja vojnih invalidov, katero si pridržuje pravico, da v slučaju nesolidne izdelave odkloni sprejem. 6. Diplomā se bo tiskala v 15.000 izvodih. Natančnejše podatke daje Udruženje vojnih invalidov, Središnji odbor v Beogradu kjer se more pogledati tudi načrt. Ponudbe z vzorci papirja se pošiljajo na Udruženje vojnih invalidov v Beograd do 15. oktobra t. l.

Nove knjige. Jurčič—Bajuk Tihotapec, ljudska igra v petih dejanjih. Ljudski oder 4. zvezek. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 22 D. — Steržajeva dramatizacija Jurčičevega Tihotapca je že dolgo pošla. Zato je bilo popraševanje po tej priljubljeni igri prav veliko in Bajuk je ustregel živi potrebi, da je na novo priredil to priljubljeno Jurčičevo povest. Šestnajst moških vlog in tri ženske nosijo vso igro. — Josip Brinar, Slovenska vadnica za višje razrede osnovnih šol in za meščansko šole, višja vstopnja. Drugo, neizpremenjeno izdanje. Odobrila pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere z dne 14. oktobra 1922 št. 3642, za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Cena kartonirani knjigi je 24 D. Založila knjigarna Goričar in Leskovšek v Celju 1923.

Iz Maribora.

Duhovniška novica v Studencih pri Mariboru. Kapucinski hospic je dobil novega superijorja v osebi č. p. Lina Prah, def., večletnega gvardijana v goriškem samostanu, iz katerega so se morali izseliti letošnjo poletje slovenski kapucini. Č. p. Lin je naš rojak od Sv. Križa pri Slatini in mnogozaslužen redovnik-duhovnik. Da bi bilo njegovo delo tudi v Studencih blagoslovljeno, mu voščimo! — Prejšnji superijor č. p. Ladislav Hazemali ostane še v Studencih.

O pokojnem dr. Sernčcu smo zadnjič pisali, kakor se pač da pisati o njemu kot človeku. Ob smrti za nas namreč politika neha, drugače je pa to pri «Taboru», ki se je ostudno ob nas obregnil, čes, umreti se mora, da zasluži človek «Stražino» pieteto. Za to nesramnost se ne bi zmenili, če se ne bi nanašala poleg nas še na mnoge druge ljudi, ki so izkazali pokojniku zaslužno čast. «Tabor» menda vendar ne bo trdil, da so bili pri veličastnem pogrebu pokojnega sami policajdemokrati in pa ljudje njegove vrste in razumevanja za pieteto.

Izjava. Na «Volksstimmine» trditve, da so drugi listi vsled podkupa in raznih vplivov molčali o sodnijski aferi g. Kirbiša, izjavlja uredništvo, da se nanj v tej zadevi ni od nobene strani vplivalo in ker se ne bavi s kronistično sodnih razprav, zavrača vsako domnevanje o vzrokih, zakaj o tem ali onem ne poroča.

Velik človekoljub. Zadnjič enkrat smo omenili, da je advokat dr. Tomšič v največji plohi deložiral neko siromašno družino ter ni na vse prošnje hotel niti tako dolgo počakati, da bi dež prenehal in siromaki saj po suhem stali s svojimi stvarmi na cesti. V odgovor na vse prošnje se je advokat še postavljaj, da ima «srce kakor kamen». Sedaj pa pride «Tabor» s poročilom, da je dr. Tomšič v odgovor na naš «napad» daroval za fond za «dom ubogih» — 250 D. Ubogega bližnjega metati brez vsakega obzira na cesto, potem pa prispevati za dom ubogih, ki je še zelo visoko v oblakih, to je posebna vrsta človekoljubja.

Sejmi v Mariboru prepovedani. Mestni magistrat v Mariboru javlja, da so živinski in svinjski sejmi v Mariboru zabranjeni radi slinovke, na kateri je zbolelo mnogo živine v mariborski okolici.

Jugoslovanska strokovna zveza v Mariboru priredi v nedeljo, dne 30. t. m. v Gambrinovi dvorani vinsko trgatavo, združeno z raznimi šaljivimi prizori. Svira godba omladine. Začetek ob 14. uri popoldne. Vstopnina 3 D. Ker je čisti dobiček namenjen za koristne namene, se prosi številne udeležbe.

Konj in voz ukraden. Posestnik Franjo Rešnik v Radvanju je poslal minulo nedeljo svojega hlapca z vozom v Maribor, da bi pripeljal hčerko. Hlapec Jurij Petrovič se od tega dne s konjem in vozom ni več vrnil. Obstojta sum, da je konja in voz prodal in pobegnil. — Konj — 6 letna bela kobila in voz — kales, črno pleskan, sedeži tapcirani s svinjskim usnjem, je vreden krog 70.000 kron. Kdor izsledi ukraden voz in konja, dobi 2000 K nagrade.

Invalidi, ki so hiraleci ali tuberkulozni, in ki bi radi šli v zdravilišče, ali kot hiraleci v Invalidski dom, naj

vložijo prošnjo (invalidi, ki spadajo pod mariborsko podružnico in ki so organizirani, morajo vložiti prošnje potom mariborske podružnice), katerim naj pride-nejo spričevalo uradnega zdravnika, naslovljeno na našo podružnico, katera jih bo odpemila na merodajno mesto.

Pri zadruzi krojačev in sorodnih obrti se vršijo me seca oktobra izpiti za pomočnike, učence in učenke. Kateri se hočejo teh izpitov udeležiti, naj vložijo prošnje do 1. oktobra t. l. pri načelniku zadruge.

Ravnateljstvo dekliške meščanske šole v Cankarjevi ulici izreka najiskrenejšo javno zahvalo livarni zvonov Inž. J. in H. Bühl, ki je podarila šoli krasen šolski zvon v največjo radost šolske mladine.

Otvoritev predstava Ljudskega odra v Mariboru v soboto, dne 22. t. m. je bil časten začetek rednih predstav II. sezone. Ljudski oder je ta večer pokazal, da toplih in navadno leno učinkujočih poletnih dni ni prebil brez dela, temveč jih sistematično uporabljal za vzgojo svojega članstva in priprave za zimsko sezono. Naravnost presenetil nas je nastop gledališkega orkestra, ki ga je sestavil Ljudski oder iz svojega članstva. Splošna je sodba, da kaj podobnega naše organizacije v Mariboru še niso imele. Izvajanje posameznih glasbenih točk je nudilo tudi glasbeno razvajenim ušesom užitek.

Očaral pa nas je enako nastop igralskega ansambla v Finžgarjevi «Verigi». Ta prijetna razlika med običajnimi navadno slabo pripravljenimi predstavami diletantskih odrov in neoporečno umetniško interpretacijo igralskega zbora Ljudskega odra zasluži posebno pozornost. Primož, Marko, Mejač, Micka, Mina, Črnolec bi delali čast večjim in poklicnim odrom in so pri njih sledi diletantizma skoro že zabrisane. Na splošno zadovoljnost pa so rešili svojo nalogo tudi vsi ostali brez izjeme. (Vloge je treba pač znati!) — Preprosta gledališka dvorana je bila skoro polna (zakaj ne nabit polna?) Publika je bila z uspehom očitno izredno zadovoljna in ni štedila s priznanjem. Omeniti moram, da je predstavo posetilo izredno lepo število naše inteligence. — Pred predstavo je g. Peršuh imel kratek jednat nagovor k otvoritvi sezone. — Končam z željo, da se Ljudski oder obdrži na doseženi umetniški višini.

«Maks v škripeih» se imenuje burka, ki jo bo Ljudski oder vprizoril v soboto 29. septembra ob 20. uri v Lekarniški ulici. V naslovni vlogi nastopi zadnjikrat pred svojim odhodom g. Peršuh. — Vstopnice se dobe celi teden v Lekarniški ulici.

Članstvo Ljudskega odra ima danes ob pol 20. uri obvezen sestanek v navadnih prostorih.

Izpremha mer in prijav za merjenje. Trgovski gremij opozarja trgovce in druge prizadete obrate na naredbo št. 280 v Uradnem listu št. 79 ex 1923, ki uveljavlja enotno mere in priprave za merjenje za vso državo. Za Slovenijo važna izpremha je ta, da so s to naredbo odpravljene vse steklene in kovinaste steklenice in mere za točenje alkoholnih pijač, mleka itd. po četrt, osminka in šestnajstinka litra, na kojih mesto stopajo nove mere po 3, 2 in 1 deciliter. Nove steklenice ali mere, ki ne odgovarjajo predpisom zgorajšnje naredbe, se ne bodo več žigosale, stare se pa smejo uporabljati še 1 leto po razglasenju te naredbe, to je 20. avgusta 1924 v javnem prometu. Ako ima kdo kake želje glede uveljavljanja zgorajšnjih mer, naj sporoči to pismeno takoj trgovskemu gremiju v Mariboru.

Prememba firme. Tvrdka P. Hochnegger in drugovi se je razšla. Ista je imela tvornico pohištva in stavbeno mizarstvo v najemu od Mariborske lesne industrije. — Sedaj je lastnik tega podjetja gospod Alojz Domicelj, prevzel vse v lastno rezižo, ter bode vodil vse pod imenom «Mariborska lesna industrija». Podjetje je prenovljeno in urejeno, ter razpolaga s prvovrstnimi delavskimi močmi, tako, da je v stanu izvrševati vsa v stroko spadajoča dela.

Cercle français. Odbor francoskega krožka v Mariboru vabi vse, ki se zanimajo za francoski jezik in za francosko slovstvo, da vstopijo kot člani v to društvo. Društvena čitalnica, v prtiličju drž. gimnazije, je odprta ob ponedeljkih, sredah in petkih od 17. do 19. ure. Tam so članom na razpolago dnevnik «Le Temps», «Le Journal des Débats», «Le Journal», «Excelsior»; tednik «L'Opinion»; revije «La Revue des deux Mondes», «La Revue de Paris», «Mercure de France», «Le Correspondant», «L'Illustration», «Femina», «Lectures pour Tous» in «Je sais Tout»; umetniške revije «La Gazette des Beaux-Arts», «L'Art et les Artistes», «Art et Décoration» in nad 50 modernih francoskih knjig, ki si jih člani lahko izposojajo na dom. Vsako prvo in tretjo soboto v mesecu bo prirejalo društvo prijateljske zabavne sestanke v svoji čitalnici. Prijave članov se sprejemajo v čitalnici ob ponedeljkih, sredah in petkih od 17. do 19. ure. Članarina je 12 din. za celo leto; novi člani plačajo 6 D vpisnine. Z 2. oktobrom otvarja krožek zopet svoje francoske kurze in sicer začetniški, nadaljevalni in konverzacijski kurz. Če se oglasi zadostno število udeležencev, se otvori tudi francoski otroški vrtec za otroke do 10 let. Odbor priporoča francoske kurze posebno tudi za učence, ki jim dela francoščina v šoli težave ali pa ki se hočejo izpopolniti v rabi tega jezika. Pouk v teh kurzih se bo vršil na moškem učiteljsku, II. nadstropje, ob torkih in petkih od 18. do 19. ure. Vpisuje se v te kurze ob ponedeljkih, sredah in petkih v društveni čitalnici, od 2. oktobra naprej pa tudi v kurzih samih. Šolnina za vsaki kurz je 20 din. mesečno. — Odbor.

Tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo. Strojepisje se poučuje po desetprsnem sistemu. Razun tega se vršijo tečaji za slovensko stenografijo, nemško stenografijo in posamezni pouk iz enostavnega, dvo-stavnega in ameriškega knjigovodstva. Tečaji začnejo dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Zasebno učilišče

Legat je radi svojih dobrih učnih uspehov na zelo do-brem glasu. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pi-salnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, tele-fon 100.

P. n. občinstvo se ponovno opozarja, da upravništvo na vprašanja brez priložene poštne ne odgovarja.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

52

Ni si vedela odgovoriti. Vsaj v tem trenutku ne, ko ji je morebiti njen ponos branil, da ni prav razumela nagnjenje svojega srca. Pa eno je vedela, — da si hoče svojega moža pridobiti nazaj, da hoče ukloniti to ne-neuklonljivo srce in da ga noče nikdar več izpustiti. Držala ga bo, zaslužila si bo njegovo ljubezen, negovala jo bo — kajti to vsaj je vedela danes, da je ni sreče za njo na vsem svetu razen v ljubezni njenega moža.

Tako je mislila in premišljevala, pol bede pol v spanju, in čas je mineval. Morebiti je res zadržala pri oknu in njene misli niso bile druga ko nemirne sanje —

Hipoma jo vzbudijo — ali iz spanja ali iz pre-mišljevanja, sama ni vedela — rahli koraki zunaj pred vrati.

Vznemirna skoči po koncu in posluša.

V gradu je bilo vse tiho, koraki so zamrli po hodniku. Pogledala je na uro, polsedem je bilo. Ob tem času služinčad še ni bila na nogah.

Ni bilo dvoma, zaspala je pri oknu in koraki so jo zbudili. Zdelo se ji je, da je čula tudi pridušeno govorjenje.

Kdo bi utegnil biti?

Po prstih je stopila k vratom, jih odprla in poslušala.

Nič se ni genilo, tihota je vladala vsepovsod, tista značilna tihota ranega jutra, ko vse leži v najglobljem spanju.

Vznemirilo jo je. Hotela je stopiti na hodnik, — ko zagleda pri nogah, prav na pragu, nekaj belega. Izgledalo je, kakor pismo.

Prestrašila se je. Ni se upala dotakniti papirja. Dobro se je spominjala, da ga ni bilo pri vratih, ko je prišla v spalnico, ali ga je sobarica izgubila? Ali so jo varale njene trudne oči?

Končno se je sklonila in ga pobrala. Začudena, vsa zavzeta je zagledala na pismu svoj naslov, pisan v so-progovi krepki pisavi. Kaj ji je imel povedati v tako zgodnji uri in zakaj ni čakal, da bi vstala?

Strgala je zavitek in brala:

«Nenadne okolščine me silijo, da moram takoj odpotovati na severno Angleško. Zato prosim oprostite, da se ne poslovim osebno. Posli me bodo zadrževali morebiti teden dni. Tudi vrtno veselico v sredo se ne morem udeležiti.

V največjem spoštovanju popolnoma vdani

Percy Blakeney.»

Margareto je menda hipoma prevzelo počasno Percyjevo pojmovanje, kajti zopet in zopet si je morala prebrati vrstice, preden jih je razumela.

Nema je stala na hodniku, obračala pismo na vse strani, misli so ji zastajale, srce ji je burno udarjalo in — in čudne, neznane slutnje so jo obhajale —

Res je bilo, Percy je imel na severnem Angleškem obširna posestva in večkrat se je zgodilo, da je moral na naglem in sam odpotovati, pa tako čudno je bilo, da so se tiste «nenadne okolščine» prav danes pojavile in to med peto in šesto uro zjutraj in da mora odpotovati v tako skrajni naglici —

Zaman se je trudila, da bi se otresla čudnih slutenj. Razburjena je bila, tresla se je na vsem životu. Divje, nepremagljivo hrepenenje jo je popadlo, še enkrat je hotela videti soproga, takoj, še preden bo odpotoval.

Pozabila je, da je samo v lahki nočni obleki, pozabila, da jej njeni lasje razpuščeni padajo po tilniku in po ramenih, — pohitela je po stopnjicah h glavnim vratom.

Zaklenjena so bila in težek zapah je ležal pred njimi. Pa čula je zunaj glasove in konjska kopita so topotala po tlaku.

S tresočimi prsti je odklepala vrata in odpirala zapah. Kožo si je opraskala, prsti so jo skeleli, pa ni se zmenila za to, ven je hotela, k možu, vsa se je tresla strahu, da bi prišla prepozno, da bi odšel brez slovesa.

Končno so bila vrata odprta.

Ni se motila. Sluga je stal pred teraso in držal za uzdo dvoje konj. Eden njiju je bil Sultan, Percyjev

ljubljenec in njegov najhitrejši dirkač. Oba sta bila osedlana in pripravljena za potovanje.

In že je tudi Percy prišel z naglimi koraki krog ogla. Jahalne hlače je nosil, visoke škornje, zavihane čez kolena, in suknjo v neoporečni, zadnji pariški modi.

Margareta je stopila na teraso.

Opazil jo je. Nekoliko se mu je nagubalo čelo.

«Odhajate?» je vzkliknila. «Kam?»

«Kakor sem že imel čas vas obvestiti», je pravil s svojim običajnim hladnim in noslajočim glasom, «me kličejo nenadne okolščine na severno Angleško.»

«Ampak vaši gostje — jutri — na vrtni veselici —?»

«Prosil sem vas, da me izgovorite pri Njegovem kraljevskem Visočanstvu. Prepričan sem, da me bode te v polni meri nadomestovali s svojo priznano ljubeznivostjo!»

«Pa vaše potovanje bi se gotovo dalo odložiti za po veselici. Saj menda niso tako strašno nujni, tisti vaši posli —. In ničesar mi niste povedali o njih pred par urami!»

(Dalje prihodnjic).

Spominjajte se Dijaške večerje!

Zgodba o nevidnem človeku. V «Straži» je izhajal skozi mesece podlistek pod zaglavjem «Zgodba o nevidnem človeku». Zgodba je v zelo lepi slovenščini in prevedena iz angleščine in je po svoji vsebini zelo zanimala naše naročnike in čitatelje. Tiskarna si je sedaj preskrbela ponatis te mične zgodbe in je izšla že tudi knjiga, ki se dobi za 7 dinarjev v prodajalni Cirilove tiskarne. Knjigo zelo tople priporočamo vsem bralnim društvom.

Nova knjiga! Gladiatorji. Zgodovinski roman iz leta 70. po Kristusu. Angleški spisal Whyte Melville. I. in II. del. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. — Naša tiskarna je izdala Gladiatore v ponatisu. S tem je jako ustregla našemu ljudstvu. Zdaj že skoraj ni več dobiti poštene pripovedne knjig, starih ni več, novih pa radi draginje nikdo več ne založi. Gladiatorji so krasen roman iz prvih časov krščanstva. Kdor začne to povest enkrat brati, je ne odloži poprej, dokler je ne prečita. Cela povest obsega dva zvezka. Cena je za naše razmere zelo nizka. Prvi del stane s poštnino vred 9 D, drugi del 11 D. Dobi se v Cirilovi tiskarni, Maribor.

Kontoristinja, zmožna slovenskega in nemškega jezika v besedi pisavi ter korespondence in strojepisja, išče kot začetnica primerno mesto. Vpraša se v upravnistvu 576

Vajenec za čevljarstvo obrt se sprejme pri Viktorju Senku, Maribor, Linhartova ulica št. 12. Hrana in stanovanje v hiši. 574

Učenec se sprejme v trgovini mešanega blaga Anton Požar, Maribor, Gosposka ulica 4. 570 2—1

Deklica, 15 let stara, iz poštene hiše, zelo močna, s prvovrstnim šolskim spričevalom, išče mesta v kakšni večji trgovini, najraje v večjem trgu ali mestu. Natančneje se izve v upravnistvu. 569

TRGOVINA z mešanim blagom

v sredini Maribora z inventarjem in z zalogo blaga vred se takoj pod jako ugodnimi pogoji proda. Vprašati v pisarni dr. Frisca Juritscha, odvetnika v Mariboru, Aleksandrova cesta 12. 573 3—1

OBIJAVA.

Uljudno javljamo, da smo prevzeli po tvrdki P. Hochenegger i drugovi, ki se je razšla, «Tvornico pohištva in stavbeno mizarstvo», Maribor, Koroška cesta 46, v lastno režijo ter da bomo vodili isto pod firmo: «Mariborska lesna industrija.» Prevzamemo vsa v stroko spadajoča dela, zagotavljajoč, v vsakem oziru najcenejšo in najvestnejšo postrežbo, kar nam bode lahko mogoče, ker razpolagamo s prvovrstnimi močmi.

Se priporočamo!

572 3—1

MARIBORSKA LESNA INDUSTRIJA,

parna žaga, tvornica lesnih izdelkov, stavbeno pohištvo. Tel. int. 160. Brzjav: Agil.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z. n. z.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti,

po 6%

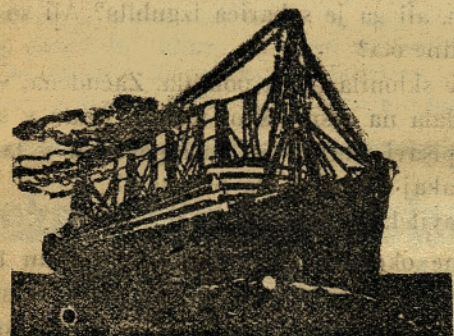
in stalnejše vloge po dogovoru.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Hamburg — Amerika Linija

United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB „B“ Cesta pri državnem kolodvoru ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25, — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinka c. 160. — Split: Ante Bulić, Dvokledjanova obala 13. — Grui: Ivo Lovričević. — Bitolj: Ojorgje J. Dimitrijević & Komp. Boulevard Kralja Aleksandra 187. — Vol. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4. 550

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

TEČAJI ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO, ZASEBNO UČILIŠČE LEGAT, MARIBOR,

(največja strokovna šola za stenotipijo v Jugoslaviji).

Začetek novih tečajev dne 1 oktobra 1923.

Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

PEKI POZORI

DIAMALT

PEKI POZORI

«DIAMALT» tvornice Hauser & Sobotka, Beč-Stadlau, je v predvojni kakovosti skozi 24 let najboljšo sredstvo v pekarskem obrtu. Varujte se pred drugimi potvornimi! Originalni Diamalt se dobi edino pri Glavnem zastopstvu za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Zagreb.

Podzastopstvo za mariborski okrog in mesto Maribor:

T. T. Matije Zieglerja nasl.

Miloš Oset, Maribor, Glavni trg.

Somišljeniki, širite naše liste!

Otvoritev nove zaloge pohištva lastnih izdelkov

po konkurenčnih cenah. — Za solidnost se jamči.

Prost ogled!

Šercer in drug, Maribor, Vetrinjska ulica 2.

Prost ogled!

Važno za vsacega!

Vseh vrst novo došlo angleško in češko suknjo, kakor tudi drugo zimsko manufakturno blago, kupi vsak najbolje in najceneje pri tvrdki

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Bogata izbira!

Cene nizke!